

ORGANIZACE VYSTŘÍDÁNÍ

Článek navazuje na příspěvek, který pojednává o útoku divize z přímého dotyku (VM č. 3/1988), jemuž vždy předchází přeskupení, případně vystřídání. Zásady této podmiňující činnosti jsou uvedeny ve statí Zásady vystřídání a přeskupení, uveřejněné v minulém čísle našeho časopisu.

Cílem tohoto článku je ukázat možné využití těchto zásad a dát i eventuální návod pro činnost velitele a štábu při organizaci případného vystřídání i pro zpracování potřebných dokumentů.

Divize, která je rozmístěna v hloubce operační sestavy vševojskové armády, může obdržet úkol k přechodu do útoku buď přímo **po přesunu z hloubky** (s případným zaujetím výchozího prostoru ve vzdálenosti 20 až 40 km od čáry dotyku s nepřítelem), nebo **z přímého dotyku** s nepřítelem, který je v tomto případě **spojen s vystřídáním** divize v obraně a **se zaujetím výchozího prostoru** určeného v bezprostředním dotyku s nepřítelem.

Již v úvodu upozorňuji, že nejnovejší názory na přípravu a vedení **protiútočné operace** po realizovaných protiútočích (frontovém, armádním) v průběhu první obranné operace požadují, aby tato operace byla **řešena především zasazením sil po přesunu z hloubky**. Znamená to, že zahájení operace útokem divize z přímého dotyku po předchozím vystřídání bude v tomto případě **ojedinelé**. Avšak v dalším průběhu války — zejména při pokračování období války s používáním pouze konvenč-

ních zbraní — může být přechod divize do útoku z přímého dotyku **četnější**. Může tomu být např. na směrech, kde byl útok dočasně zastaven, oslabená vojska přešla do obrany, přičemž terén nedovoluje, aby nová divize, jejíž zasazení je podmínkou obnovení a pokračování v útoku, byla zasazena po přesunu z hloubky. Vyšší četnost tohoto způsobu přechodu do útoku bude i v dalších útočných operacích.

Ta část obranného pásma, která byla střídající divizi vyčleněna jako výchozí prostor, může zahrnovat buď jen **obraný úsek jednoho pluku** (šířka 10 až 15 km) nebo — a to je pravděpodobnější — bude vzhledem ke své šířce až 20 km **zasahovat do dvou obranných úseků sousedících pluků**. Protějškem velitele divize při dohovoru společných otázek by však měl být zásadně **velitel střídané divize** nebo alespoň jeho zástupce, a to proto, že tento funkcionář nese odpovědnost za ochranu všech zúčastněných na střídání. S velitelem (veliteli) pluku a jeho štábem budou spolupracovat především další funkcionáři divize, jakož i velitel a štáby střídajících útvarů.

Je zřejmé, že v tomto případě musí velitel střídající divize a jeho štáb řešit tři důležité taktické **úkoly**:

1. Přesunout divizi ze zaujatého obranného pásma ve druhém sledu VŠA (a v tom případě ji nejprve vyvést a soustředit ve

shromaždišti) nebo z prostoru rozmístění (např. z prostoru soustředění po obnově bojeschopnosti apod.) do **východního prostoru k vystřídání**.

2. Z tohoto prostoru je přesunut do **východního prostoru pro útok z přímého dotyku, vystřídání** určená vojska v obraně a stanovený prostor zaujmout.

3. Přejít do útoku z **přímého dotyku** ve stanoveném útočném pásmu; předtím však tento **útok připravit**.

Přitom jednotlivé úkoly nelze od sebe oddělovat a řešit je izolovaně, protože na sebe **navazují** a úzce spolu souvisí, a to nejen časově, ale i věcně. Vždyť již optimální uspořádání pochodové sestavy pro první přesun bude plně závislé na předpokládané bojové sestavě pro útok, pořadí střídání jejích jednotlivých sledů, především však na použití vševojskových útvarů do prvního sledu. V opakném případě totiž dojde ke křížení pochodových os, zbytečnému hromadění vojsk v některých prostorech, k nervozitě mezi funkcionáři, nesplnění časových norem, narušení přijatého režimu života vojsk atd.

Je proto důležité, aby velitel divize současně s **úkolem pro vystřídání** obdržel i **bojový úkol pro následující útok** (alespoň v podobě předběžného bojového nařízení), aby již při organizaci vystřídání věděl, proč dochází ke střídání a co divizi po vystřídání očekává. Tím má vytvořeny podmínky k reálnému ujasnění především úlohy a místa jednotlivých útvarů divize i posilových prostředků za útoku, a z tohoto bodu může zpětně odvíjet požadavky na uspořádání pochodových sestav při plnění prvních dvou úkolů.

Pro velitele útvarů už takto jednoznačně otázka nestojí. I když i pro ně bude důležité, aby si optimálně uspořádali jednotlivé prvky bojové sestavy do praporních pochodových proudů, přesto nemusí být v zájmu utajení příprav útoku žádoucí, aby byli ihned souběžně s divizí v celém rozsahu seznámeni s plánovanými úkoly.

Pracovní postup velitele divize a jeho štábu může být samozřejmě různý, tak jak bývá různorodá a neopakovatelná konkrétní situace, odlišné časové možnosti, různý rozsah úkolů apod. Přesto se však domnívám, že lze plně využít zásady organizace boje uvedené ve Všeob-R-1, hlava 2. Znamená to, že i organizace pochodu, vystřídání a útoku může být uskutečňována metodou souběžné nebo postupné organizace boje. Za nejvhodnější v tomto případě považuji **kombinaci obou těchto metod**. Bude totiž výhodnější první dva taktické úkoly řešit metodou souběžné organizace

boje a třetí úkol — útok z přímého dotyku — metodou postupné organizace boje.

Takovéto řešení je možné přijmout proto, že na rozdíl od útoku divize zahajovaného po přesunu z hloubky (který využívá zejména momentu překvapení) bude mít divize od obdržení úkolu do zahájení útoku z přímého dotyku vždy více času, aby mohla připravit a uskutečnit požadované přeskupení a vystřídání, jež jsou obsahově a tím i časově velmi náročným opatřením. I když bude proto nutné, aby se velitel divize a jeho štáb především soustředil na splnění těchto povinností, přesto je možné, aby část štábu organizovala již konečnou část stanoveného úkolu, tj. útok. Ostatně, tak jak jsem v předcházející části zdůraznil, jasná představa o bojové sestavě pro útok je základním předpokladem k uspořádání optimální pochodové sestavy i pro pořadí střídání.

Organizaci boje v tomto případě charakterizuje to, že funkcionáři všech stupňů budou v co nejširší míře organizovat splnění úkolů **přímo v terénu**, že velitel divize a jeho štáb mohou získat řadu potřebných informací o nepříteli i terénu nejen osobním studiem, pozorováním a rekognoskací, ale i od **funkcionářů střídání divize a pluků** a navíc i jejich doporučení k volbě nejvhodnější varianty vystřídání a přechodu do útoku. Nezanedbatelnou výhodou je i to, že velitel divize (ale i velitelé pluků) se svým štábem může v důsledku větších časových možností a osobních kontaktů při práci v terénu poskytnout širší neformální **pomoc podřízeným**.

Abyste práce štábu divize byla cílevědomá, efektivní a zahrnovala současně řešení všech tří taktických úkolů, myslím, že je vhodné rozdělit jej alespoň do **tří pracovních skupin**, a to pro přípravu:

— **vyvedení divize z obranného pásma** do shromaždiště a přesunu do východního prostoru k vystřídání; její činnost může řídit zástupce velitele divize,

— **přesunu do východního prostoru** pro útok a organizaci vystřídání; tuto část štábu může řídit náčelník operační skupiny,

— **útoku z přímého dotyku** v čele s náčelníkem štábu, který by současně zabezpečoval vzájemnou propojenost a součinnost v práci všech tří skupin (pokud by tak nečinil přímo velitel divize).

V další části příspěvku se zaměřím na některé **zvláštnosti** v jednotlivých opatřeních organizace vystřídání.

Určitou výhodou pro velitele divize druhého sledu armády při **ujasnění úkolu** bude to, že má jistý stupeň znalostí jak o předcházející činnosti divize, jejíž část

bude střídát, a sousedech, tak o nepříteli. Na rozdíl od velitele divize, která byla mimo rámec operační sestavy a může vycházet pouze z písemných (grafických) podkladů ze štábu armády.

Obsahové ujasnění úkolu pro útok z přímého dotyku je dáno čl. 57 Všeob-R-1. **Navíc** si velitel divize musí ujasnit, jak tento úkol ovlivňuje organizaci přesunu a zaujetí výchozího prostoru k vystřídaní a vlastní vystřídaní.

Součástí ujasnění úkolu musí být i **časové a prostorové ujasnění přesunu a vystřídaní**. Proto je zapotřebí, aby velitel divize hledal odpovědi zejména na tyto otázky:

- kdy a v kolika nocích je divizi nařizeno uskutečnit vystřídaní a dokdy dosáhnout pohotovosti k útoku,

- kolik je času (denního i nočního) na organizaci vyvedení a shromáždění divize (pokud je v obraně), přesunu do výchozího prostoru k vystřídaní a vystřídaní,

- kdy a jak započít s přípravou plnění těchto úkolů,

- místo divize, co dělá a co pro ni nový úkol znamená (pro názornost uvádím k tomuto bodu možné odpovědi: divize je v prostoru soustředění 100 km od předního okraje a do tří hodin ukončí obnovu bojové schopnosti, po splnění tohoto úkolu lze zahájit přesun do výchozího prostoru k vystřídaní přímo z prostoru soustředění; divize zaujímá obranu ve druhém sledu armády s předním okrajem vzdáleným 60 km od čáry dotyku, je proto nutné přejít z obrany do pochodových proudů útvarů, tj. zaujmout shromaždiště, jehož čelo volit na čáře..., tj. asi 15 km od předního okraje obranného pásma divize),

- kde volit vhodný výchozí prostor k vystřídaní,

- jaká je jeho vzdálenost od shromaždiště divize (prostoru soustředění) a jaké jsou časové hodnoty přesunu; kdy je třeba přesun zahájit;

- kolik času zbývá na jeho organizaci, co je známo o střídání divizí, sousedech, nepříteli; jaké údaje je potřebné doplnit,

- kdy a v jakém rozsahu seznámit velitele útvarů o plánovaném úkolu; jakou metodu organizace boje zvolit,

- kdy a kde převzít posilové prostředky,

- jaké síly a prostředky vyčlenit do pořádkové služby a jak ji organizovat; v jakém rozsahu využívat a připravit průvodce,

- kolik vyslat rekonoskačních skupin, jejich složení a úkoly, popřípadě další problémy.

Po ujasnění všech těchto otázek velitel:

- **nařídí svému zástupci** (NOsk, NŠ) navázat spojení s velitelem střídané divize a upřesnit otázky, ke kterým potřebuje připravit ústní informaci, písemné či grafické materiály, popř. i další požadavky; současně dohovorit místo a čas setkání,

- **určí opatření**, která musí podřízení vykonat pro přípravu divize k plnění stanovených úkolů,

- **zpracuje** (vydá potřebné podklady a potom schválí) časový rozpočet,

- **vydá pokyny náčelníku štábu divize** k orientaci zástupců velitele, náčelníků druhů vojsk a služeb (velitelů útvarů) o předpokládané činnosti, k organizaci průzkumu, o době a způsobu práce v terénu, k vytvoření pracovních skupin a přípravě podkladů nutných k rozhodnutí pro přesun, vystřídaní i pro útok, k navázání styku s divizí (divizemi), která bude sousedem v průběhu útoku a s posilovými prostředky přidělenými divizi pro útok.

Po těchto pokynech pokračuje velitel divize ve své činnosti **hodnocením situace**. Z hlediska vystřídaní je zapotřebí, aby analyzoval zejména:

- **možnosti nepřítel** k narušení vyvedení vojsk do shromaždiště, přesunu do výchozího prostoru a vystřídaní, a to jak vedením jaderných úderů, úderů ze vzduchu, použitím chemických zbraní, prostředků minování na dálku atd., tak i činností výsadek, aeromobilních vojsk, diverzních skupin apod.,

- **uskupení, složení, stav a zabezpečení vlastních i přidělených útvarů** a způsob jejich zařazení do pochodových proudů a jednotlivých sledů po vystřídaní,

- **charakter činnosti střídaných vojsk a sousedů** a podmínky součinnosti s nimi,

- **ráz terénu**, jeho vliv na organizaci přesunu a vystřídaní, vhodné prostory pro shromaždiště a výchozí prostor k vystřídaní, možné změny terénu následkem použití jaderných zbraní,

- **radiální, chemickou a bakteriologickou (biologickou) situaci**.

Výsledkem ujasnění úkolu a zhodnocení situace je **stanovení zámyslu boje**, tj. v tomto případě zámyslu pro pochod, vystřídaní a útočný boj. Pokud velitel divize přistoupil na metodu souběžné organizace přesunu a vystřídaní, pak po schválení zámyslu velitelem armády nařídí připravit a předat (případně sám předá) podřízeným **předběžná bojová nařízení**. Současně jim určí čas a místo rekonoskace i organizace součinnosti v terénu, kterých se musí zúčastnit.

Rekonoskaci je vhodné zahájit **informací velitele střídané divize**, z které by se

druhá strana měla dozvědět především tyto skutečnosti:

- situaci nepřítel v úseku střídání a jeho možnosti narušit toto střídání,
- situaci vlastních vojsk v tomto úseku, provedení v něm ženijní a další opatření, využitelná střídajícími vojsky pro přípravu útoku z přímého dotyku,
- informaci o sousedech vpravo, vlevo a dohovořených součinnostních opatřeních,
- návrh na vystřídání, který vychází z potřeb střídané divize,
- palebné zabezpečení vystřídání — co zabezpečí divize vlastními prostředky (které a kde zůstanou po celou dobu střídání), co předpokládá, že bude zabezpečeno střídající divizí,
- zavedený režim života vojsk v obraně a jeho postupné převzetí střídající divizí,
- hlavní opatření maskování,
- velení v době střídání (odkud, jak) a požadavky na zabezpečení vzájemné součinnosti,
- odpovědi na další otázky, včetně možnosti splnit požadavky velitele střídající divize, např. na poskytnutí průvodců, vytyčení os apod.

Současně s touto ústní informací může veliteli střídající divize **předat**:

- průsvitku (mapu) se situací nepřítel, vlastních vojsk a sousedů,
- průsvitku četových, rotních a praporních shromaždišť a pochodové osy využívané střídajícími jednotkami při přesunu výchozím prostorem střídající divize,
- ženijní stavby (opatření), které je vhodné převzít a využít,
- vybudované ženijní zátarasy,
- plán linkového spojení (pokud je budou chtít střídající převzít) a další.

Setkání se uskuteční v dohovořeném prostoru, např. na velitelském stanovišti jednoho ze střídajících pluků.

V průběhu rekognoskace se velitel divize seznámí s **uskupením vojsk nepřítel**, charakterem jeho dosavadní činnosti, vhodnými směry jeho možných útoků, jakož i silami a prostředky, které může na těchto směrech použít. Dále se seznámí se situací střídané divize a záměry jejího velitele (nebo velitelů pluků) k vystřídání, se ženijními ochrannými objekty, které mohou být využity (např. úkryty pro osoby a bojovou techniku, palebná postavení dělostřelectva, místa velení) jak pro přípravu východisk k útoku motostřeleckých pluků, tak pro zaujetí bojových sestav dalšími silami a prostředky divize.

Současně získává další poznatky o **sousedech** (a jejich úkolech), **terénu** ve výchozím prostoru k vystřídání a pro útok

i o prostoru plánovaného boje. Plně k tomu využívá svých zástupců, náčelníků a dalších funkcionářů štábu. To mu umožní upřesnit dosavadní zámysl použití jednotlivých prvků bojové sestavy a jejich rozmístění ve výchozích prostorech k vystřídání a pro útok.

Spolu s předávajícími veliteli (zpravidla již za účasti podřízených velitelů útvarů) řeší vymezení výchozího prostoru k vystřídání, dobu a způsob střídání, jeho palebné zabezpečení, organizaci velení i spojení, lhůty a způsob společného konání podřízených velitelů při organizaci střídání. Seznamuje se s režimem dosavadní činnosti a vydává pokyny pro opatření v jeho pokračování, převzetí vybudovaných ženijních zátarasů, prostorů koutových odražečů, linkového spojení a další.

Příslušníci štábu uskutečňují dohovyry po odborné linii, přebírají dobré zkušenosti (např. prověřené prvky střelby, půdní podmínky, použitelnost materiálů z místních zdrojů apod.), dohovořují možnosti poskytnutí průvodců, zabezpečení regulace, úpravu pochodových os a další. Kromě toho rekognoskují výchozí prostory podle potřeb své odbornosti, jde např. o upřesnění hlavních a záložních pochodových os, objíždějí, obnovu mostů a rozrušených úseků pochodových os a potřebu sil i prostředků k tomuto úkolu, organizaci pořádkové služby, její síly a prostředky, dobudování výchozího prostoru pro útok a nejvhodnější prostory rozmístění jednotlivých prvků bojové sestavy v něm atd.

I když za ochranu střídání odpovídá velitel střídané divize, přesto je střídající velitel povinen v průběhu rekognoskace si ujasnit (o dohovořit) podíl jeho divize na odražení útoku nepřítel, jeho možnosti narušit průběh střídání jadernými údery či údery palbou konvenčních zbraní, zvláště vysoce přesnými zbraněmi, a jaké varianty střídání proto připravit. Je zapotřebí, aby zvláštní pozornost věnoval prostorům vhodným pro vysazení výsadků a cpatřím, která je nutné přijmout k jejich zničení.

Takto obsahově zaměřená a odpovědně provedená rekognoskace mu spolu s informacemi a návrhy podřízených funkcionářů **umožní přijmout optimální rozhodnutí** pro první dva taktické úkoly, připravit **pokyny k jejich všestrannému zabezpečení** (pokud tak již neučinil v průběhu rekognoskace) a dorešit i potřebné **součinnosti otázky** jak se střídanou divizí, tak mezi útvary vlastní divize, posilovými prostředky a sousedy.

Současně veliteli divize a jeho štábu napomůže odpovědně připravit a v určené

době uskutečnit **rekognoskaci** s veliteli útvarů a příslušníky jejich štábů **k přípravě útoku**, kde na závěr vyhlásí své rozhodnutí a provede organizaci součinnosti.

Pokud časové možnosti nedovolí, aby rekognoskace proběhla tímto způsobem, zúčastní se podřízení popsané činnosti s velitelem a štábem divize od jejího začátku.

Je nutné, aby vysoce **aktivní podíl** na přípravě a vykonání všech činností v terénu měl vedoucí a příslušníci jednotlivých pracovních skupin. Musí zabezpečit, aby výsledky rekognoskace, dohovory (zejména k palebnému zabezpečení a součinnostním opatřením atd.), vydávané pokyny k všestrannému zabezpečení, zachování režimu, pořádkové službě a velení **byly v plném rozsahu zachyceny** ve zpracovávaných dokumentech (plánech, nařízeních, rozkazech) a pracovních mapách funkcionářů.

Dokumenty, které souvisejí s vystřídáním a zpracovává je štáb divize. Bojový řád pozemního vojska ČSLA jednoznačně nespécifikuje. Zkušenosti svědčí o tom, že je vhodné, aby:

— **první pracovní skupina** zpracovala Plán vyvedení divize do shromaždiště a Plán pochodu do výchozího prostoru k vystřídání,

— **druhá pracovní skupina** zpracovala Plán vystřídání a jeho palebného zabezpečení.

Plán vyvedení divize do shromaždiště, tj. v případě, kdy divize má zaujaté obranné pásmo, je možné zpracovat buď jako samostatný dokument na mapě měřítko alespoň 1 : 50 000 nebo může být součástí Plánu pochodu, popř. jen na pracovní mapě funkcionáře, který bude toto opatření připravovat (podle mého návrhu zástupce velitele divize).

V tomto plánu mohou být graficky nebo písemně **vyjádřeny tyto otázky**:

1. Situace divize v obranném pásmu (v praporech).

2. Shromaždiště praporů, pochodové osy (komunikace) do shromaždišť pluků s časovými údaji (kdy zahájit a ukončit).

3. Zabezpečení vyvedení divize do shromaždiště:

— organizace PVO,
— maskování [utajení této činnosti, klamná opatření],

— ochrana proti zbraním hromadného ničení v průběhu vyvádění a po zaujetí shromaždiště,

— protivýsadková obrana,
— zajištění.

4. Velení, spojení, signály, hlášení.

Plán pochodu do výchozího prostoru k vystřídání je známým a často zpracovávaným dokumentem.

Naopak k méně častým patří **Plán vystřídání a jeho palebného zabezpečení**. Myslím, že ke zvýšení kvality tohoto plánu přispěje, bude-li zpracováván jako samostatný dokument na mapě měřítko 1 : 25 000; jeho příprava na pracovní mapě náčelníka operační skupiny nebo jiného funkcionáře by měla být, podle mého názoru, výjimkou. V něm bude vhodné graficky nebo písemně (formou přehledných tabulek) **vyjádřit tyto údaje**:

1. Uskupení nepřítelů a charakter jeho dosavadní činnosti:

— možné směry a cíle útoku pozemního i vzdušného nepřítelů ke zmaření vystřídání,

— pravděpodobné prostory vysazení vzdušných výsadků a vedení aeromobilní činnosti.

2. Uskupení střídáního pluku (střídání pluků), místo setkání přebírajících a předávajících velitelů, vyhrazené prostory, komunikace a pochodové osy pro střídání jednotky (od — do).

3. Cíl a záměr vystřídání.

4. Realizace vystřídání:

— výchozí prostor k vystřídání,
— pochodové osy i komunikace, způsob jejich úpravy a vyznačení,

— časové údaje o přesunu do určených prostorů a o vlastním vystřídání,

— zařízení, která a kým převzít,

— hlášení o skončení vystřídání.

5. Palebné zabezpečení vystřídání:

— vyčleněné prostředky, jejich palebná postavení a připravené palby, způsob jejich vyžádání,

— palebné prostředky střídáního pluku, palby a jejich vyžádání,

— organizace PVO.

6. Protivýsadková obrana:

— rozdělení zájmových prostorů mezi útvary,

— divizní opatření.

7. Všestranné zabezpečení vystřídání s důrazem na průzkum nepřítelů, REB a maskování.

8. Režimová opatření — kdo, jaké a kdy převezme úkoly za střídanou divizi.

9. Klamná opatření (i když mohla být uvedena v maskování, pro jejich závažnost bude vhodné je vyjádřit ve zvláštní tabulce) — kdo, jaká, kde, dobu provedení (od — do), zejména uvést klamné radiosignály, přesuny jednotek, dýmování, ženijní budování aj.

10. Velení, spojení, hlášení, signály.

11. Kontrolní činnost velitele a štábu (druhá pracovní skupina).

Myslím, že sloučení Plánu vystřídání s Plánem pochodu do výchozího prostoru k vystřídání v jeden dokument bude výjimečné vzhledem k rozdílné potřebě měřítka map obou plánů, jakož i proto, že je budou zpracovávat různé pracovní skupiny. Vyloučit však tuto možnost nelze zejména v těch případech, kdy štáb divize bude povinen řešit současně ještě další úkoly, např. organizovat obnovu bojeschopnosti, přebírat nový pluk (velké doplňky) apod.

Dalším dokumentem, který bude při této příležitosti obvykle zpracováván, je **Protokol o předání a převzetí** části obranného pásma stanovené divize.

Pokládám za správné, aby se protokol, jehož obsah ani formu předpisy přesně neřeší, neomezil pouze na materiální otázky, ale aby v něm bylo uvedeno i množství a kvalita poskytnutých informací, stupeň pomoci střídané divize střídající divizi, vzájemný podíl na všech opatřeních zabezpečujících rychlé a bezpečné vystřídání, hesla (signály) k vzájemnému rozpoznávání, způsob spojení a volací znaky a další potřebná opatření.

Vážnou otázkou je, kdy tento dokument podepsat oběma veliteli divizí. Počkat na vystřídání poslední jednotky (tj. prakticky těsně před zahájením útoku), nebo dříve? Za optimální a účelné považuji následující řešení. Návrh protokolu připravuje štáb střídané divize, přičemž obsah je postup-

ně upřesňován (konkretizován, kontrolován) v průběhu společné práce velitelů a štábů obou divizí a na závěr i podepsán. Jeho součástí se pak ještě mohou stát **dílčí protokoly**, připravené a podepsané pověřenými funkcionáři divizí (pluků) po skončení předání a převzetí jednotlivých dohovořených opatření. To znamená, že protokol o předání a převzetí bude obsahovat dvě základní části:

1. **Co bylo předáno (převzato)** do doby schválení tohoto dokumentu veliteli divizí (informace a jejich obsah, mapy, schémata, letecké snímky, palebné náčrty, zátaras, spojovací a maskovací materiál apod.).

2. Co, kým, komu, jak a kdy **bude předáno** v dalším průběhu střídání a zabezpečeno dílčími protokoly (další ženijní zařízení, palebná postavení, východiště k útoku aj.).

Kromě toho bude vhodné uvést i **dohovořená společná opatření** k zabezpečení a ochraně střídání, jako např.:

— způsob (čím a dokdy) zajištění (oběma divizemi) palebného zabezpečení střídání, jejich podíl na klamných a režimových opatřeních, pořádkové službě, údržbě společných komunikací, pochodových os apod.,

— zabezpečení průvodcovské služby pro střídající divizi,

— dobu, místo a způsob vracení nebo uhrazení předaného materiálu,

— spojení v průběhu střídání, volací znaky, hesla, signály,

— další opatření.

Při organizaci vystřídání je nutné, aby velitel a jeho štáb měli neustále na paměti jednoduchost a co nejnižší časovou náročnost na realizaci předpokládaných opatření. Je zapotřebí vycházet z toho, že nesmí nepříteli poskytovat výhodný okamžik k zahájení a vedení útoku. Samotné vystřídání musí provázet promyšlená organizace velení, rychlost uskutečňování všech úkolů a utajení.